

- (ଗ) ଦୃତ ଜୈବ ବିଘଟନ _____ ସାରର ହୋଇନଥାଏ ।
- (ଘ) କଞ୍ଚାଘାସ ଓ ଡାଳପଡ଼କୁ _____ ଗୋଖାଦ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।
- (ଙ୍ଗ) ପରଜାବୀ ଦ୍ୱାରା ଗୋରୁଗାଇଙ୍କୀରେ _____ ଚର୍ମରୋଗ ଦେଖାଯାଏ ।
- (ଚ) ଉଭିଦର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପୋଷକଗୁଡ଼ିକୁ ମୃତ୍ତିକାରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବାରେ ସହାୟକ ହେଉଥିବା ଅଣ୍ଣୁଜୀବ ପୋଷଣକୁ _____ କୁହାଯାଏ ।
- (ଛ) କର୍ଷ୍ଣସ କୁକୁଡ଼ା _____ ଉଦେଶ୍ୟରେ ପାଳନ କରାଯାଏ ।
- (ଜ) ଜୈବିକ କୃଷି ଏକ _____ କୃଷି ପଢ଼ତି ।
- (ଝ) ଆବଶ୍ୟକ ପୋଖରୀରେ ହେଉଥିବା ମାଛଚାଷକୁ _____ କୁହାଯାଏ ।
- (ଞ୍ଚ) ସମୁଦ୍ର ଜଳରେ ହେଉଥିବା ମାଛଚାଷକୁ _____ କୁହାଯାଏ ।
- (୪) ବର୍ଷାଦିନେ ଚାଷ କରାଯାଇଥିବା ଫସଲକୁ _____ କୁହାଯାଏ ।
- (୮) ହରମୋନ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ମାଛମାନଙ୍କର ପ୍ରଜନନ ପ୍ରକିଯାକୁ _____ ପ୍ରଜନନ କୁହାଯାଏ ।
- (୦) ମହୁଫେଣାରୁ ମହୁ ବ୍ୟତୀତ _____ ମିଳେ ଯାହା ଔଷଧ୍ୟ ଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।
- (୭) ଆମ ରାଜ୍ୟରେ କେତ୍ରାୟ ଧାନ ଗବେଷଣା କେତ୍ର _____ ଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

17. ଭ୍ରମ ସଂଶୋଧନ କର (ରେଖାଙ୍କିତ ଶବ୍ଦକୁ ବଦଳାଇ)

- (କ) ଲାଲସିଦ୍ଧି ଏକ ବିଦେଶୀ ଗାଇ ।
- (ଖ) ଚର୍ମରୋଗ ଏକ ଅନ୍ତଃପରଜୀବୀ ଜନିତ ରୋଗ ।
- (ଗ) ବ୍ରାହ୍ମା ଏକ ଅଣ୍ଣାଦିଆ କୁକୁଡ଼ା ।
- (ଘ) ଭାରତର ସମୁଦ୍ରତଟ ଅଞ୍ଚଳର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ପ୍ରାୟ 7000 କି.ମି.
- (ଡ) ବିଦେଶୀ କାର୍ପ ଜଳର ଉପରସ୍ତରର ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରେ ।

18. ‘କ’ ସ୍ମୃତି ଓ ‘ଖ’ ସ୍ମୃତି ଯୋଗ କର ।

‘କ’ ସ୍ମୃତି	‘ଖ’ ସ୍ମୃତି
ଭାକୁର ମାଛ	ଜଳ ଓ ଶିତଳି
ରୋହି ମାଛ	ଜଳର ଉପରସ୍ତରର ଖାଦ୍ୟ
ମିରିକାଳି ମାଛ	ଜଳର ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟ
ବିଦେଶୀ କାର୍ପ	ଜଳର ନିମ୍ନରେ ଖାଦ୍ୟ
	ଜଳ ବିହୀନ ଖାଦ୍ୟ

19. ଦୁର୍ଗର ପ୍ରକିଯାକରଣରୁ କେଉଁ କେଉଁ ଉପାଦ ମିଳେ ?

● ● ●

ରୋଗ ଓ ତାହାର ନିରାକରଣ (DISEASE & ITS TREATMENT)

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ହିଁ ସଂପଦ, ଆମ ଜୀବନରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥାଏ । ତେଣୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ବହୁ ପୂରାତନ କାଳରୁ ଆମର ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ଏକ ଧାରଣା ରହି ଆସିଥିଲେ ଯେ, ଶରୀରର ନିରୋଗ ଅବସ୍ଥା ହିଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ । କାରଣ ରୋଗରେ ନ ପଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କଥା ଆମର ମନେ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର କଥାବାର୍ତ୍ତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଶହରିକୁ ବହୁଲ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଉ ତଥାପି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ଏକ ସନ୍ତୋଷଜନକ ସଂଜ୍ଞା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଠିକ୍ ରୂପରେ ନିରୂପିତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂଜ୍ଞା ଦିଆଯାଇଛି । ତେବେ 1948 ମସିହାରେ ଜାତିସଂଘର ବିଶ୍ସସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ବା W.H.O. ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସଂଜ୍ଞାଟିକୁ ହିଁ ବ୍ୟାପକ ସ୍ଵାକୃତି ମିଳିଛି । ଉଚ୍ଚ ସଂଜ୍ଞାଟି ହେଲା, “‘ବ୍ୟକ୍ତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାରୀରିକ, ମାନସିକ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବସ୍ଥା ହିଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ସଂଜ୍ଞା ବିଷୟରେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉପସ୍ଥାପନା । ଜୀବନରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ଏହି ବହୁପରିସରାୟ ବିଭବକୁ ସାକାର କରିବା ପ୍ରାୟତଃ ଅସୟବ । କାରଣ ରୋଗ ହେଉଛି ଉଭୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ବିପରୀତ ଅବସ୍ଥା ।

5.1. ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ :

ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଜନସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରତିଶେଧକ ଭେଷଜ ତଥା ସାମାଜିକ ଭେଷଜ ଏପରି ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ନାମିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ଅର୍ଥ ସାମୁହିକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ । ଗୋଷ୍ଠୀର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅତୁଳ ରହିଲେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅତୁଳ ରହିବାର ସମ୍ଭାବନା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହେବ । ତେବେ ଗୋଷ୍ଠୀସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ଅଗ୍ରାଧକାର ଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଅବହେଲା କଲେ ଚଳିବନି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଭନ୍ନଟି ପାଇଁ ତା’ନିଜର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ହେଉଛି ମୁଖ୍ୟ ସମଳ । ନିଜ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଓ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ଯତ୍ନ ନେବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ନିୟମମାନ ପାଳନ କରିବା, ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ସରେତନ ରହିବା, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାକୁ ସୁଗମ କରିଦେଉଥିବା ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗ କବଳାରୁ ମୁକ୍ତ ରହିବା, ରୋଗ ନହେବା ପାଇଁ ନିବାରଣ ମୂଳକ ବ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଯଥାର୍ଥ ବିନିଯୋଗ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରରରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦ୍ୟମ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଉଦ୍ୟମର ମିଳିତ ପ୍ରଭାବ ଉଭୟ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯେ ଏକ ନିର୍ଭର

ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏଥରେ କୌଣସି ସଦେହ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ସମାଜ କଥା ଚିନ୍ତା କଲାବେଳେ, ରୋଗ କହିଲେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ଚିନ୍ତାକରୁ ।

5.2. ସୁସ୍ଥ ଓ ନିରୋଗ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ :

ସାଧାରଣତଃ ସୁସ୍ଥ କହିଲେ ନିରୋଗ ବା ରୋଗମୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାକୁ ବୁଝାଏ । ତାହାହେଲେ ରୋଗ କ'ଣ ? ରୋଗକୁ ଲଂରାଜୀରେ Disease କୁହାଯାଏ । ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା “Disturbed ease” ବା ସୁସ୍ଥତାରେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁମ । ଅନେକ ସମୟରେ ଆମେ ରୋଗ ବିଶ୍ୱଯରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଥାଉ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କିପରି ଓ କାହିଁଦି ଏକ ରୋଗରେ ପିଡ଼ିତ ହେଲା ତାହା କହିବା ସବୁବେଳେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇ ନଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇଥାଉ । ସୁସ୍ଥତାର ଅର୍ଥ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ନୁହେଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଖେଳାଳୀ ପାଇଁ ଶାରୀରିକ ଦକ୍ଷତା, କଣ୍ଠଶିଥା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚକଣ୍ଠଦାନ, କାହାଳୀ ବା ଶଂଖ ବାଦକ ପାଇଁ ଅଧିକ ଶ୍ଵାସବାୟୁ ଧରି ରଖିବାର କ୍ଷମତା ଲଭ୍ୟାଦି । ଏଥରୁ ସୁସ୍ଥତା ଯେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମାନସିକ, ଶାରୀରିକ ଓ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଠିକ୍ ରହିଥାଏ, ଆମେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିରୋଗ ବା ସୁସ୍ଥ କହୁ ।

5.3. ରୋଗ ଓ ଏହାର କାରଣ :

ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ ଆମେ ରୋଗକୁ କିପରି ଚିହ୍ନିବା ? ଆମ ଶରୀର ଗଠନର ମୂଳ ଏକକ ହେଲା କୋଷ । କୋଷରୁ ଚିସ୍ତୁ → ଅଙ୍ଗ → ସିଷ୍ଟମ ଲଭ୍ୟାଦି ଗଠିତ । ଯଦି ଏମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିକୁମ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ତେବେ ଜୀବର ଶରୀରରେ କିଛି ଅସ୍ଵାଭାବିକ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଲକ୍ଷଣକୁ ଦେଖୁ ରୋଗ ବିଶ୍ୱଯରେ ଜାଣିହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଶରୀରରେ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, କାଶ, ତାପମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି, ଚରଳଖାଡ଼ା ଲଭ୍ୟାଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ଵାଭାବିକ

ଲକ୍ଷଣ । କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷଣ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗର ସ୍ଵରୂପ ଦେଇନଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଶରୀରରେ ତାପମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା ଶାଳପାଠ୍ୟ, ମାଲେରିଆ ବସନ୍ତ, ଆଘାତ ଜନିତ ପିଡ଼ା, ଡେଙ୍କୁ ଜୀର, କାଲାଜୁର ଲଭ୍ୟାଦି । ତେଣୁ ଡାକ୍ତରମାନେ ରୋଗୀର ସଠିକ୍ ରୋଗ ନିରୂପଣ କଲାବେଳେ ରକ୍ତ, ମଳ, ମୂତ୍ର, କପ, ଧାତୁ ଲଭ୍ୟାଦିର ଡାକ୍ତରୀ ପରାମ୍ରା (Pathological Test) କରିଥାଆନ୍ତି ।

5.4. ସ୍ଵର୍ଗକାଳୀନ ଓ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ରୋଗ :

ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ରୋଗ ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ରୋଗ ଦୀର୍ଘଦିନ ବା ସାରାଜୀବନ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ । ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ପାଇଁ ହେଉଥିବା ରୋଗକୁ ଆକ୍ୟୁଟ (Acute) କୁହାଗଲାବେଳେ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ରୋଗକୁ କ୍ରନ୍ତିକ (Chronic) କୁହାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ସାଧାରଣ ଅଣ୍ଟା ରୋଗକୁ ଆକ୍ୟୁଟ କୁହାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଫାଇଲେରିଆ, ମଧୁମେହ ଲଭ୍ୟାଦିକୁ କ୍ରନ୍ତିକ କୁହାଯାଏ ।

5.5.1. ରୋଗର କାରଣ :

ରୋଗର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର କାରଣ ଖୋଜି ଆମେ ଅନେକ ଉଭର ପାଇପାରିବା । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଶିଶୁଟିଏ ଚରଳ ଖାଡ଼ାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ଏହାର କାରଣ ଖୋଜି ଆମେ ତତ୍କଷଣାତ୍ କହିବା ଏହା ଏକ ଅଶୁଜୀବ ଜନିତ ରୋଗ । ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ, ଏହି ଅଶୁଜୀବଟି କେଉଁଠାରୁ ଓ କିପରି ଶିଶୁ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ? ଯେହେତୁ ଏହି ରୋଗଟି ଜଳ ବାହିତ ରୋଗ, ତେଣୁ ଆମେ ନିଷିଦ୍ଧିତଭାବେ କହିବା ଯେ ଅପରିଷ୍ଠ ପାନୀୟ ଜଳ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଶୁଜୀବ ଶିଶୁ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଏଠାରେ ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ, ଏହି ଜଳ ଅନେକ ଶିଶୁ ଗୁହଣ

କରିଥିବାବେଳେ କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶିଶୁଠାରେ କାହିଁକି ରୋଗଟି ଦେଖାଗଲା ? ଏହାର ଉଭର ହୁଏତ ଶିଶୁଟି ଅସୁସ୍ତ ଥିଲା । କାରଣ ସୁପ୍ତ ଶିଶୁଠାରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ଅଧିକ ଥାଏ । ପୁଣି ଶିଶୁଟି କାହିଁକି ଅସୁସ୍ତ ଥିଲା ? ହୁଏତ ଏହାର ଉଭରରେ ଆମେ କହିବା ଶିଶୁଟି ଠିକ୍ ପୋଷକ (Nutrient) ପାଇପାରି ନଥିଲା । କାରଣ ଠିକ୍ ପୋଷକ ନ ପାଇଲେ ଶରୀର ଅସୁସ୍ତ ହେବା ସମ୍ବାବନା ଅଧିକ । ଶିଶୁଟି କାହିଁକି ଉଭମ ପୋଷଣ ପାଇପାରିଲା ନାହିଁ ? ତାର ଉଭର ହୁଏତ ଶିଶୁଟିକୁ ଉଭମ ପୋଷକ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ତାହାର ପରିବାରରେ ସମ୍ବଲର ଅଭାବ । ପୁଣି ଶିଶୁଟି କାହିଁକି ପରିଷ୍ଵତ ଜଳ ପାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ? ଏହାର ଉଭର ହୁଏତ ଶିଶୁଟି ବାସ କରୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନସ୍ଵାସ୍ୟ ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଠିକ୍ ନଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଏହା ସୁପ୍ରକଟ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗର ଏକ ମୂଳ କାରଣ (Immediate Cause) ଓ ଅନେକ ସହାୟକ କାରଣ (Contributory Cause) ଥାଏ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରୋଗର ଆହୁରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ କାରଣ ମଧ୍ୟ ରହିପାରେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଜୈବିକ, ଭୌତିକ, ରାସାୟନିକ କାରକ, ଦୂର୍ଘଟଣା, ଜ୍ଞାଦ୍ୟ ଉପାଦାନର ଅଭାବ ବା ଆଧୁକ୍ୟ, କ୍ଷୟ ବିକୃତି, ଆବୁ (Tumor), ଆଲର୍ଜି, ଜିନୀଯ ଡୂଟି, ସାମାଜିକ କାରକ ଇତ୍ୟାଦି ।

5.5.2. ସଂକ୍ରାମକ ଓ ଅଣ୍ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରଣ :

ଯେ କୌଣସି ରୋଗର କାରଣ ଅନୁଧାନ କଲାବେଳେ ଜନସ୍ଵାସ୍ୟ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ଵାସ୍ୟର ଅନେକ କାରକ (Factor) ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯଦି ରୋଗର ମୂଳ କାରଣ ଅଣୁଜୀବ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ ତାହାହେଲେ ସେହି ରୋଗକୁ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ କୁହାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆଉ କେତେକ ରୋଗ ଅଛି

ଯାହା ଜିନ୍ର ଡୂଟି କିମ୍ବା ଶରୀରର କାର୍ଯ୍ୟଧାରାରେ ଡୂଟି ଯୋଗୁଁ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାଦ୍ୟ ଅଭାବ ବା ଆଧୁକ୍ୟର ହୋଇଥାଏ ସେସମ୍ବଲୁ ଅଣ୍ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ; ଯକ୍ଷା, ଜାଦୁ, କାନ୍ଦୁ କୁଣ୍ଡିଆ ଆଦି ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ହୋଇଥିଲା ବେଳେ ସିକଲସେଲ୍ ଏନେମିଆ (ଜିନ୍ ଜନିତ ଡୂଟି ଯୋଗୁଁ) କ୍ୟାର୍ଟିଙ୍କର ଓ ମାରାସମସ୍ତ (ଅପପୁଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ), ଅଶାରକଣା (ଭିଟାମିନ୍ ‘ଏ’ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ) ଇତ୍ୟାଦି ଅଣ୍ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

ସଂକ୍ରାମକ ହେଉ ଅଥବା ଅଣ୍ସଂକ୍ରାମକ ହେଉ ଗୋଟିଏ ରୋଗର ପ୍ରସାର, ଚିକିତ୍ସା ଓ ରୋଗ ନିବାରଣ ପଢ଼ନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଏକ ରୋଗଠାରୁ ଅଲଗା ।

5.6.1. ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରକ :

ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରକଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଏକକୋଷୀ ବାକ୍ରେରିଆ, ଭାଇରସ୍ ଓ ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ପରି ଅଣୁଜୀବ କିମ୍ବା ବହୁକୋଷୀ କବକ ଓ କୃମି ପରି ଜୀବମାନ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ : ସାଧାରଣ ସର୍ଦି, ଜନ୍ମଫୁର୍ଶଙ୍କା, ଏତ୍ସ ଓ ଡେଙ୍ଗୁଜୁର ଇତ୍ୟାଦି ଭାଇରସ୍ ଜନିତ । ଟାଇପ୍-୧୬, ହଇଜା, ଏବଂ ଯକ୍ଷା ବାକ୍ରେରିଆ ଜନିତ, ଚର୍ମରୋଗ କବକ ଜନିତ । ମାଲେରିଆ ଓ କାଲାଜୁର ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ଜନିତ ହୋଇଥିଲାବେଳେ ପାଇଲେରିଆ ପରି କେତେକ ରୋଗ କୃମି ଜନିତ ହୋଇଥାଏ ।

ରୋଗର ଚକିତ୍ସା ନିମିତ୍ତ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁଜୀବର କିଛି ନିଜସ୍ତ ଗୁଣ ଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଭାଇରସ୍ (ଭୂତାଶ୍) କେବଳ ପୋଷକ (Host) ଶରୀରରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କଲାବେଳେ ବାକ୍ରେରିଆ (ବୀଜାଶ୍) ପୋଷକ ଶରୀର ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରିପାରନ୍ତି । ଭାଇରସ୍, କବକ

ଓ বাকুরিআ খুব শান্ত ষেমানক বংশ বৃক্ষ করিপারুথবা বেলে কুমিমানে শান্ত বংশ বৃক্ষ করিপারতি নাহি। এমানক দুরা সৃষ্টি রোগৰ উপশম পাই নির্দিষ্ট ঔষধৰ ব্যবহাৰ কৰায়াজথাৰ। উদাহৱণ স্বীকৃত; দেশুবাকু গলে পেনিসিলিন্ পরি আঞ্চিবাইজওটিক্ৰ ব্যবহাৰ ফলৰে বাকুরিআ শৱৰৱৰ কোষভূতি তিআৰিরে বাধা সৃষ্টি হুৱ ও বাকুরিআৰ জেবিককুয়া বন্ধ হোজয়াৰ ফলৰে এহা মৃত্যুমুখৰে পড়ে। অপৰ পক্ষৰে মণিষ শৱৰৱৰ কোষৰে কোষভূতি নথুবাবু পেনিসিলিন্ৰ কৌশলি প্ৰভাৱ মণিষ কোষ উপৰে পত্ৰিনথাৰ। ঠিক ষেহি ভলি ভাইৱস্থমানক উপৰে আঞ্চিবাইজওটিক্ৰ কৌশলি প্ৰভাৱ পত্ৰিনথাৰ। উদাহৱণ স্বীকৃত; সাধাৱণ থঞ্চা রোগৰে আঞ্চিবাইজওটিক্ কৌশলি কাৰ্য্য কৰিনথাৰ। কিন্তু যেতেবেলে বাকুরিআ জনিত ষাংকুমিত রোগ সহ ভাইৱস্থ ষাংকুমিত থঞ্চা হুৱ ষেতিকিবেলে আঞ্চিবাইজওটিক্ ঠিক কাৰ্য্য কৰিথাৰ অৰ্থাৎ, তাৰা রোগৰ বাকুরিআমানকু মাৰি দেইথাৰ।

5.6.2. ষাংকুমাক রোগ কিপৰি ব্যাপে :

ষাংকুমাক রোগৰ কাৰক গুଡ়িক বিভিন্ন মাধ্যমৰে রোগী শৱৰৱৰু সুস্পৰ্শলোক শৱৰৱৰে প্ৰবেশ কৰি রোগ সৃষ্টি কৰিথান্তি। তেন্তু ষাংকুমাক রোগকু “ডিআঁৰোগ” বা “Communicable Disease” কুহায়াৰ।

রোগীটিৰ কাৰ্শিলো বা ছিক্কিলো রোগৰ অশুজীবগুড়িক রোগী শৱৰৱৰু বাহাৰি বায়ুমণ্ডলৰে ভাৰিথান্তি। যদি এহি অশুজীব শৰীৰ বায়ুসহ মিশি স্পৰ্শ লোকৰ শৱৰৱৰে প্ৰবেশ কৰে তেবে সুস্পৰ্শ

লোকটি রোগগুৰু হোজথাৰ। যষ্টা, জন্মপুৰুষে, হাতপুঁটি, মিলিমিলা, নিমোনিআ ও শৰীৰ তন্ত্র ষাংপকিত রোগ জেবাদি বায়ু বাহিত রোগৰ উদাহৱণ ঘন জনবস্থতি অঙ্গলৈৰে বায়ুবাহিত রোগগুড়িকৰ প্ৰস্বার অধুক সহজ হোজথাৰ।

কেতেক রোগ জল মাধ্যমৰে ব্যাপিথাৰ। উদাহৱণ : হুচজা। এহি রোগীৰ মালমৃত্তি লাগিথুবা লুগাপঠা ষৰ্বস্বাধাৱণ ব্যবহাৰ কৰুথুবা জলাশয়ৰে ষপাকলে, এহি রোগৰ বাজাণু জলাশয়ৰে মিশি তাৰা প্ৰদূষিত কৰিথাৰ ফলৰে ষেহি দূষিত জলকু ব্যবহাৰ কৰুথুবা জনস্বাধাৱণ সাধাৱণতঃ হুচজা দুৰা আকুন্ত হোজথাৰ্তি।

ষাংস্বৰ্গ দুৰা মধ্য কেতেক রোগৰ অশুজীব রোগী শৱৰৱৰু সুস্পৰ্শ লোক শৱৰৱৰে প্ৰবেশ কৰি রোগ সৃষ্টি কৰিথান্তি। যাদু, কাছু আদি রোগ, রোগীৰ প্ৰত্যক্ষ ষাংস্বৰ্গ যোৰ্গুঁ হেৱুথুবা বেলে যষ্টা, কুষ্টি জেবাদি রোগীৰ পৱেষণ ষাংস্বৰ্গৰু সৃষ্টি হোজথাৰ। এপৰিকি গোটিএ এতস্ব রোগগুৰু মা’ ঠারু তাৰাৰ জনিত শিশুকু মধ্য ষেহি রোগ ব্যাপিবাৰ সম্বাৰনা রহিথাৰ।

আমে বাস কৰুথুবা প্ৰিবেশৰে মনুষ্য ব্যতীত অন্যান্য অনেক প্ৰাণী মধ্য বাস কৰিথান্তি। এহি প্ৰাণীমানক মধ্যৰু কেতেক রোগী শৱৰৱৰু রোগসৃষ্টিকাৰী অশুজীবগুড়িকু বহনকৰি সুস্পৰ্শ লোকক শৱৰৱৰে ষঞ্চৱণ কৰিথান্তি। ষেহি প্ৰাণীমানকু রোগ বাহক বোলি কুহায়াৰ। এভলি এক সাধাৱণ রোগ বাহক উদাহৱণ হেলা মশা। এহি মশামানে (যথা : মাছি এনোপিলিষ মশা ও মাছি কুলেকু মশা) নিজৰ খাদ্য তথা পৰিপন্থ অঁচা দেবা নিমন্ত্ৰে

ରକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ରକ୍ତ ଶୋଷଣ ବେଳେ ସେମାନେ ରୋଗୀଠାରୁ ଆଣିଥିବା ରୋଗ ଜୀବାଶୁ ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁସ୍ଥି ଲୋକ ଶରୀରରେ ସଂଚରଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ରୋଗ ଉପଭିରେ ନିର୍ଦ୍ଧକ୍ଷ ଅଙ୍ଗ ଓ ଟିସ୍କୁ ସଂପୃଳି ।

ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଆମ ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ଦେଇ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସଂପୃଳି ଅଙ୍ଗ ଓ ସିଷ୍ଟମମାନଙ୍କରେ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଯକ୍ଷା ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ୱାସବାୟୁ ମାଥମରେ ଆମ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସେମାନେ ଫୁସଫୁସକୁ ଆକ୍ରମିତ କରିବା ସହ ଯକ୍ଷା (T.B.) ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ଚାଇପାଏତ ଅଣୁଜୀବ ପାଚି ଦେଇ ଅନ୍ତନାଳୀରେ ପ୍ରବେଶକରି ଚାଇପାଏତ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ସମସ୍ତ ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ଏଭଳି ସିଧାସଳଖ ଶରୀର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ (i) ଏଚ.ଆଇ.ଡି. (HIV) ଭାଇରସ ମଣିଷ ଶରୀରର ଲ୍ୟମ୍ଫନ୍ଡୋଡ୍ରୁଟ୍ (Lymphnode) ଦେଇ ସମ୍ଭାବ ଶରୀରରେ ସଂଚରିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ (ii) ମାଲେରିଆ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବ (ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିଯମ) ମଣିଷ କାମୁଡ଼ାରୁ ଆମ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଆମ ଯକୃତ (Liver) ଓ ପରେ ପରେ ଲୋହିତ ରକ୍ତ କଣିକା RBC ଗୁଡ଼ିକୁ ଆକ୍ରମିତ କରିଥାନ୍ତି । ପୁଣି ସେହି ମଣିଷ କାମୁଡ଼ାରୁ ମଣ୍ଡିଷ ଜୁରର ଅଣୁଜୀବ ଆମ ମଣ୍ଡିଷକୁ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ରମିତ କରିଥାଏ ।

ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମିତ ହୁଏ ସେହି ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଶରୀରରେ ବିବିଧ ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଯଦି ଫୁସଫୁସ ଆକ୍ରମିତ ହୁଏ ତେବେ କାଶ, ଶ୍ୱାସ ଲାଗ୍ୟାଦି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଯକୃତ ଆକ୍ରମିତ ହେଲେ ଜଣ୍ଠିସର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବମାନ ଯେତେବେଳେ ଆମ ଶରୀରରେ

ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଆମ ଶରୀରରେ ଥିବା ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ଶକ୍ତି (Immunity) ସେହି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ଶରୀରରେ ବିଭିନ୍ନ ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖାଯାଏ । ଉଦାହରଣ : ଶରୀରର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ଫୁଲିଯିବା, ପଞ୍ଚଶା ହେବା, ଜୁର ଆସିବା ଲାଗ୍ୟାଦି । କିନ୍ତୁ ଏତେ ରୋଗରେ ରୋଗୀ ଶରୀରର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା କମ ରହିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ମଧ୍ୟ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ରୋଗକୁ ଅଧିକ ଜଟିଲ କରିଦିଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଏତେ ରୋଗୀର ଶରୀରରେ ସାମାନ୍ୟ ଥଣ୍ଡା ରୋଗରୁ ନିମୋନିଆ ଭଲି ରୋଗ ଅଥବା ଅନ୍ତନଳୀର ସାମାନ୍ୟତମ ସଂକ୍ରମଣରୁ ହଇଜା କିମ୍ବା ଅମାଶ୍ୟ ଭଲି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଏଠାରେ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବେ ଯେ, ରୋଗର ଜଟିଲ ଅବସ୍ଥା ରୋଗୀ ଶରୀରରେ ଥିବା ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଯଦି ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ସଂଖ୍ୟା କମ ଥାଏ ତେବେ ରୋଗ ହୋଇ ନଥାଏ କିମ୍ବା ରୋଗର ପ୍ରାର୍ଦ୍ଧଭାବ କମ ଥାଏ । ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ବା କମ ରୋଗୀ ଶରୀରରେ ଥିବା ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରେ ।

5.7. ଚିକିତ୍ସା ବିଧୁ :

(Principles of Treatment)

ସାଧାରଣଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦୁଇଟି ଉପାୟରେ ରୋଗୀକୁ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ରୋଗୀ ଶରୀରରେ ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ଉପସର୍ଗକୁ ଆୟତ କରିବା ଓ ଦିତୀୟଟି ହେଲା ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବକୁ ବିନାଶ କରିବା । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଜୁର ହେଲେ ଶରୀରରେ ତାପମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ପାଢ଼ା ବା ବେଦନା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏହି ଉପସର୍ଗକୁ ନିବାରଣ କରିବା ପାଇଁ ତାପହ୍ରାସକାରୀ ଔଷଧ ବା ବେଦନା ନିବାରକ ଔଷଧ ସେବନ କରାଯାଏ ।

ତା' ବ୍ୟତିତ ଶରୀରରେ ଶକ୍ତି ସଂଚଯ ନିମିତ୍ତ ରୋଗାକୁ ବିଶ୍ଵାମ ଦିଆଯାଏ । ଏହି ପଢ଼ି ହୁଏତ ରୋଗାକୁ ଆରାମ ଦେଇପାରେ କିନ୍ତୁ ରୋଗମୁକ୍ତ କରିପାରେ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ଔଷଧ ରୋଗର ଉପସର୍ଗକୁ ନାଶ କରେ କିନ୍ତୁ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବକୁ ବିନାଶ କରିପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଦିତୀୟ ଉପାୟ ହେଲା ଆଣ୍ଟିବାଇଓଡ଼ିକ୍ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା, ବାକ୍ତେରିଆ, ଭାଇରସ୍, ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ଓ କବକମାନଙ୍କର ଜୈବ ରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଓ ଶକ୍ତି ଆହରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିନାଶ କରିବାପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଡ଼ିକ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଆମ ଶରୀରର ଜୀବକୋଷ ମାନ ଅନେକ ଜୈବନଧାରଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଶରୀରରେ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ବାକ୍ତେରିଆ ତାର ଶାରୀରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ଜୈବରାସାୟନିକ ଉପାଦ ଆମ କୋଷର ଉପାଦ ଠାରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଳଗା । ତେଣୁ ବାକ୍ତେରିଆ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ରୋଗରେ ଏହଳି ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ଯାହା ଆମ କୋଷଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷତି ନ କରି ବାକ୍ତେରିଆ କୋଷର ଜୈବରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବନ୍ଦ କରେ । ଫଳରେ ବାକ୍ତେରିଆମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଔଷଧକୁ ଆମେ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଡ଼ିକ୍ କହୁ । ବାକ୍ତେରିଆ ଭଲି ମାଲେରିଆ ପାରାସାଇଟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ବିନାଶ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଭାଇରସ୍ ନିଜୀ ଜୈବରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହ ସଂଶ୍ଲିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଯାଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଭାଇରସ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଅର୍ଥ ଆମ ଶରୀରର ଜୀବକୋଷକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା, ତଥାପି ଜୈବପ୍ରୟୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ବଳରେ HIV ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଇରସ୍ମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଔଷଧ ମିଳିଲାଣି ଏଣୁ

ଏତେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଭବିଷ୍ୟତରେ ସମ୍ଭବ ହେବ ।

5.8. ରୋଗ ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା :

ଶରୀର ରୋଗଗୁଡ଼ ହେଲାପରେ ଶାରୀରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବିଭିନ୍ନ ଜଟିଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ଏହା ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ ପ୍ରଥମତଃ ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ରୋଗୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପଲ୍ଲୁ ବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଯାଏ କିମ୍ବା ରୋଗାକୁ ରୋଗର ଉପଶମ ନିମନ୍ତେ ଦାଘଦିନ ଚିକିତ୍ସା ହେବାକୁ ପଡ଼େ କିମ୍ବା ରୋଗୀ ଶରୀରରେ ବିଭିନ୍ନ ଜଟିଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଇ ସେ ସାରାଜୀବନ ରୋଗର ବାହକ ହୋଇ ରହିଯାଏ । ତେଣୁ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେଲାପରେ ଚିକିତ୍ସା ହେବା ଅପେକ୍ଷା ରୋଗ ନ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଶ୍ରେୟକର । ତେଣୁ ଲଂଗୀରେ କୁହାଯାଇଛି, “Prevention is better than cure.”

ସାଧାରଣତଃ ରୋଗର ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୁଇଟି ଉପାୟରେ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଦିତୀୟଟି ହେଲା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ସଂକ୍ରମଣଶୀଳ ରୋଗର ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂସର୍ଗରେ ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମକ ରୋଗ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଏହାକୁ ରୋକିବାକୁ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କୁହାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ; ଆମେ ବାୟୁ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିବା ରୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୋଗାକୁ ଜନଗହଳି ଠାରୁ ଅଳଗା ରଖୁ ରୋଗକୁ ରୋକିପାରିବା । ସେହିଭଲି ଜଳବାହିତ ରୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ଵାସ ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ସହିତ ବାହକ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମିତ ହେଉଥିବା ରୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୋଗ ବାହକ ମାନଙ୍କର ବଂଶବୃଦ୍ଧି ବନ୍ଦ କରିବାର ଉପାୟ ବାହାର କରିବା । ତେଣୁ ସଂକ୍ରମକ ରୋଗର ପ୍ରସାର ରୋକିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନସ୍ଵାସ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଶ ।

ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସର୍ଗରେ ଆସି ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ରୋଗର ଶିକାର ହୋଇନଥାନ୍ତି । କାରଣ ସେହିମାନଙ୍କଠାରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ଅଧିକ ଥାଏ । ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ କୋଷଗୁଡ଼ିକ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ରୋଗର ପ୍ରଭାବ ବିଶେଷ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏହି ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ କୋଷ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଉଚ୍ଚମ ଖାଦ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ନିମିତ୍ତ ସୁଷମ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହା ସାଧାରଣ ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଦାହରଣ ।

ରୋଗର ନିର୍ଭର୍ଷ ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କହିଲେ ଟୀକାକରଣ ପଢ଼ିଲୁ ବୁଝିବା, କାରଣ ଟୀକାକରଣ ପଢ଼ିରେ ଜଣେ ସୁଥୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରକୁ କିଛି ମୃତ ଅଥବା ନିଷ୍ଟିଯ ଅଣୁଜୀବକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ । ଫଳରେ ସୁଥୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରରେ ନୂତନ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କୋଷ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଘଟି ଉପର୍ଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେହି ରୋଗ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହେନାହିଁ । ଏହିଭଳିଭାବେ ଆଜି ଅନେକ ରୋଗର ଟୀକା ଆବଶ୍ୟାର ହେଲାଣି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଚିଟାନସ, ଡିପଥେରିଆ, ଲହରାକାଶ (Whooping Cough), ମିଲିମିଲା, ପୋଲିଓ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ଟାକାଗୁଡ଼ିକୁ ଜନସାମ୍ବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶିଶୁ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଅନେକ ରୋଗର ପ୍ରସାରକୁ ରୋକାଯାଇ ପାରୁଛି । ସାମୁହିକ ଟୀକାକରଣ ଉପରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସଫଳତା ନିର୍ଭର କରେ ।

ଟୀକାକରଣ ପଢ଼ିର ଉଭାବନ :

ପାରଂପରିକ ଚିକିତ୍ସା ପଢ଼ିରେ ଭାରତୀୟ ଓ ଚାନ ଦେଶର ଚିକିତ୍ସକମାନେ ବସନ୍ତ ରୋଗୀର ବକଳା ଖଣ୍କକୁ ନେଇ ସୁଥୁ ଲୋକ ଶରୀରରେ ଘର୍ଷିବାର ଉଦାହରଣ ରହିଛି । ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ସୁଥୁ ଲୋକର ଶରୀରରେ ବସନ୍ତ ରୋଗର ଅଣୁଜୀବ ପ୍ରବେଶ କରିବ ଓ ସେହି ରୋଗ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁଥୁ ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଉପର୍ଯୁ ହେବ । ଫଳରେ ସୁଥୁ ଲୋକଟି ଆଉ ବସନ୍ତ ରୋଗଗୁଡ଼ ହେବନାହିଁ ।

ଆଜକୁ ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଜଣେ ଜଂରେ ଜାକ୍ରର ଏଡ଼ିଡ୍ରି ଜେନ୍ର ଦେଖିଲେ ଯେ ଯେଉଁ ଗୋପାଳକମାନଙ୍କ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଗୋବସନ୍ତ ହୋଇଛି, ସେହି ଗୋପାଳକମାନଙ୍କୁ ବସନ୍ତ ରୋଗ ମହାମାରୀ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ଗୋ-ବସନ୍ତ କୁଚିତ୍ ଦେଖାଯାଏ । ଗୋବସନ୍ତ ଭୂତାଣୁ ଓ ମଣିଷ ବସନ୍ତ ଭୂତାଣୁ ମଧ୍ୟରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଧିକ । ଜେନ୍ର ଏହି ଗୋ ବସନ୍ତ ଭୂତାଣୁକୁ ଆଣି ମଣିଷ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇଲେ । ଫଳରେ ସେହି ମଣିଷ ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ଅଧିକ ହେଲା ଓ ସେମାନେ ବସନ୍ତ ରୋଗକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିଲେ । ଲାଟିନରେ ଗାଇକୁ “ଭାକା” (Vacca) ଏବଂ ଗୋ ବସନ୍ତକୁ ଭାକ୍ସିନିଆ (Vaccinia) କୁହାଯାଏ । ଉଭୟର ସଂଯୋଗରେ ଟୀକାକରଣକୁ ଭ୍ୟାକସିନେସନ (Vaccination) କୁହାଗଲା ।

ମାନବୀୟ ରୋଗର ବିଭାଗୀକରଣ ଓ ଏହାର

ବିବରଣୀ (Disease & Its Treatment) :

ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ରୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ସଂକ୍ରାମକ (ଡିଆଁ ରୋଗ) ଓ ଅନ୍ୟଟି ଅଣ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ । ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ସାଧାରଣତଃ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଣୁଜୀବ ସଂକ୍ରାମଣରୁ ହୋଇଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :-

1) ଭୂତାଣ୍ଟୁ (Virus) ଜନିତ :

- କ) ସାଧାରଣ ଥଣ୍ଡା ବା ସର୍ଦି
- ଖ) ଜନପୁସ୍ତେନଙ୍କା
- ଗ) ଡେଙ୍କୁ ଜୀର
- ଘ) ପୋଲିଓ
- ଡ) ହେପାଟାଇଟିସ୍
- ଚ) ଏଡ଼ସ୍
- ଛ) ଚିକେନପକ୍ଷ (Chicken Pox)
- ଜ) ମିଲିମିଳା (Measels)
- ଝ) ଗାଲୁଆ (Mumps) ଇତ୍ୟାଦି

2) ବୀଜାଣୁ (Bacteria) ଜନିତ :

- କ) ଚାଇପାଥତ୍
- ଖ) କଲେରା (Cholera)
- ଗ) ଟି.ବି. (Tuberculosis)
- ଘ) ଆନ୍ତାକ୍ଷି (Anthrax)
- ଡ) ଟିଚାନସ୍ (Tetanus)
- ଚ) ଖାଦ୍ୟ ବିଶାକ୍ତନ

3) କବକ (Fungi) ଜନିତ :

- କ) ଯାଦୁ (Ring Worm)
- ଖ) କ୍ୟାଣ୍ଟିଡୋସିସ୍ (Candidosis)
- ଗ) ବିଭିନ୍ନ ଚର୍ମରୋଗ

4) ଆଦିପ୍ରାଣୀ (Protoza) ଜନିତ :

- କ) ମ୍ୟାଲେରିଆ
- ଖ) କାଲାଜ୍ଵର
- ଗ) ଏମୋବିକ୍ ଡିସେଞ୍ଚ୍ଚି

5) କୃମି (Worms) ଜନିତ :

କ) ଦଶିପୋକ(Pinworm)
ଖ) ଅଙ୍କୁଶକୃମି(Hook Worm)
ଗ) ଗୋଦରକୃମି (Wuchereria)
କିନ୍ତୁ ଅଣ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା -

1) ଶରୀରର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେକର କାର୍ଯ୍ୟଧାରାରେ ବ୍ୟାଘାତ

- କ) ହୃଦରୋଗ
- ଖ) ଅପସ୍ଥାର (Epilepsi)

2) ଖାଦ୍ୟ ଆଧୁକ୍ୟ ଜନିତ ରୋଗ

- କ) ହୃଦରୋଗ ଓ ରକ୍ତନାଳୀ ରୋଗ
- ଖ) ମୋଗାପଣ (Obesity)

3) ଖାଦ୍ୟ ଅଭାବଜନିତ ରୋଗ

- କ) ପୁଣ୍ଡି ଅଭାବଜନିତ ରୋଗ :
କ୍ଲାସିଓର୍କର, ମାରାସମସ୍ତ
- ଖ) ଭିଟାମିନ୍ ଅଭାବ ଜନିତ ରୋଗ:
ଆଶାରକଣା, ସ୍କର୍ଟ, ପେଲେଗ୍ରା,
ତୁଣ୍ଡଧରା ଓ ବଣିଥଣିଆ ରୋଗ ।

ଘ) ଧାତୁସାର ଅଭାବ ଜନିତ ରୋଗ :

- ରକ୍ତହୀନତା, ଅସ୍ତ୍ରିରୋଗ, ଟିଚାନି
(Tetany) ଗଲଗଣ୍ଡ ରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ।

4) ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଜନିତ ମାନସିକ ରୋଗ :

ଏହି ରୋଗ ଦୂଇ ପ୍ରକାରର ।

କ) ଆନୋରକ୍ଷିଆ ନରଭୋସା(Anorxic Nerrosa) :
ଏହି ରୋଗ ଏକ ମାନସିକ ରୋଗ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ୧୦-୩୦ ବର୍ଷ ବୟସର ଝିଅମାନଙ୍କଠାରେ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଏ । କୃଶକାଯ୍ୟ ଶରୀର(Slim Body) ଗଠନ ନିମିତ୍ତେ ଏମାନେ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଡା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଶରୀର ମୋଗ ହୋଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟହାନୀର ଭୟ ଏମାନଙ୍କଠାରେ ଥାଏ । ସମୟ ସମୟରେ ଭୁଲ ବଶତଃ ଏହାକୁ ଆମେ ଶୁଦ୍ଧାହାନୀ କହୁ ।

୫) ବୁଲିମିଆ ନରତୋସା (Bulimia Nervosa) :

ଏହି ରୋଗରେ ପିଡ଼ିତ ରୋଗୀ ନିଜର ନିୟମଣ ହରାଇ ଅତ୍ୟଧିକ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବାନ୍ତି କରିବା, ବାନ୍ତି ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଓଷଧ ସେବନ । ଖଡ଼ା ଖୋଲା ହେବା ପାଇଁ ଓଷଧ ସେବନ ଆଦି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ । ତା ଛଡ଼ା ଦନ୍ତକ୍ଷୟ ରୋଗ, ଗଳାରୋଗ, ଅତ୍ୟଧିକ ବାନ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଶରୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ରକ୍ତସ୍ତାବ ଆଦି ରୋଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

୫) ବଂଶାନୁଗତ କାରଣ ଜନିତ :

- କ) ହେମୋପିଲିଆ
- ଖ) ସିକିଲ୍ସେଲ
- ଘ) ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରିତା(Colour Blindness)

୬) ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ : କ) ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ

- ମଣ୍ଡିଷ ଆୟାତ
- ଘ) ପୋଡ଼ିଯାଇ ଚର୍ମରେ କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି

୭) ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଦନ୍ତରେ ଅସ୍ଵାଭାବିକତା

(Immune System) :

- କ) ଆଲର୍ଜୀ(Allergy)
- ଘ) ଏଡ୍ସ୍(AIDS)

୮) ହରମୋନର କ୍ଷରଣର ପରିମାଣ (ସ୍ଵର୍ଗ ବା ଆଧୁକ୍ୟ) :-

- କ) କ୍ରେଟିନିଜିମ
- ଘ) ଜିଜାନ୍ତିଜିମ

୯) ରାସାୟନିକ କାରକ :

ଧୂଳି, ଧୂଆଁ, ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ୟାସ, ଧାତୁଗୁଣ୍ଠ କୀଟନାଶକ ଦ୍ରବ୍ୟ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦୂଷକ ଯୋଗୁଁ ସୃଷ୍ଟି ରୋଗ ।

- କ) ଚର୍ମରୋଗ
- ଘ) ଆଜମା
- ଘ) ଆଲର୍ଜୀ

୧୦) ସାମାଜିକ କାରକ :

ମଣିଷ ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ, ତେଣୁ ସମାଜରେ କେତେକ

କାରକ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଯଥା-

କ) ଧୂମପାନ

ଘ) ମଦ୍ୟପାନ

ଘ) ପିଡୁମାଡୁ ସେୟାର ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅଭାବ

ଘ) ନିଦା ଅପବାଦ

ଘ) ପୁଅ, ଝାର ବିବାହ ଇତ୍ୟାଦି

ଘ) ଆସକ୍ତି ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଓଷଧର ଅପବ୍ୟବହାର ।

୮) ଲିଙ୍ଗଜନିତ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ :

କ) ଗନେରିଆ

ଘ) ସିପିଲିସି

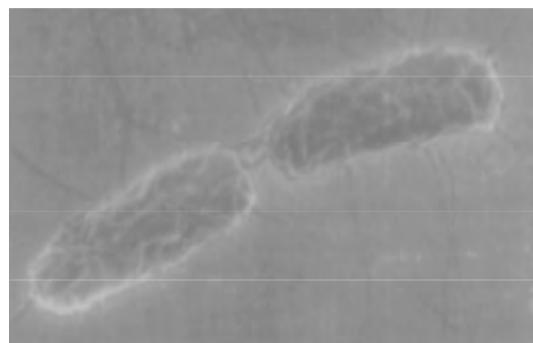
5.9. କେତେକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ:

5.9.1. ଟାଇଫୋଇଡ୍ (Typhoid) :

ଏହି ରୋଗରେ ଅନ୍ତନାଳୀ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜ୍ଵର ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଆନ୍ତିକ ଜ୍ଵର ବା ଟାଇଫୋଇଡ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

କାରଣ :

ଟାଇଫୋଇଡ୍ ରୋଗୀର ମଳରେ ଥିବା ସାଲମୋନେଲା ଟାଇପିୟ (Salmonella typhii) ନାମକ ଏକ ବାକ୍ରେରିଆ (ଚିତ୍ର 5.1) ଦ୍ୱାରା ଏହି ରୋଗ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଯେହେତୁ ଏହା ଏକ ଜଳ ବାହିତ ରୋଗ, ତେଣୁ ରୋଗୀ ଶରୀରରୁ ଏହି ବାକ୍ରେରିଆ ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଜଳ ମାଧ୍ୟମରେ ସୁର୍ବ୍ୟ ଲୋକର ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର - 5.1 ସାଲମୋନେଲା ବାକ୍ରେରିଆ

ଲକ୍ଷଣ :

ରୋଗର ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ଦୂର୍ବଳତା, ତଣ୍ଡିଦରଜ ଓ କୋଷକାଠିନ୍ୟ ଭଳି ଲକ୍ଷଣମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜୁର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ପରେ କ୍ଷୁଦ୍ରାଙ୍ଗରେ ଘା' ହୁଏ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ବାନ୍ତି, ତରଳ ଖାଡ଼ା ଓ ଉଦର ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୁଏ । ରୋଗର ସର୍ବାଧୂକ ଲକ୍ଷଣ ରୋଗ ଆରମ୍ଭର 10 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା :

ରୋଗୀକୁ ତାପମାତ୍ରା ହୃଦୟକାରୀ ଔଷଧ ସହ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ଔଷଧ ଦେଇ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ । ରୋଗୀକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ରାମ ଦିଆଯାଏ ।

ନିବାରଣ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ :

ରୋଗୀର ମଳ ଯେପରି ସର୍ବସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଜଳାଶୟରେ ନ ମିଶେ ସେଥି ପ୍ରତି ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଉଚିତ । ଖାଦ୍ୟକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା ସହ ସେଥିରେ ଯେପରି ମାଛ ବସିବେନାହିଁ ତାହାପ୍ରତି ବିଶେଷ ନଜର ରଖିବା ଉଚିତ । ଟାଇପାଏଟ ରୋଗର ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ପ୍ରତିଷେଧକ ଟାକା ନେବା ବିଧେୟ ।

5.9.2. ଡାଇରିଆ (Diarrhoea) :

ଏହି ରୋଗକୁ ଅତିସାର ବା ପତଳାଖାଡ଼ା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାରର । (1) ଆକ୍ୟୁଟ, (2) କ୍ରନିକ ।

କାରଣ :

ଇ. କୋଲାଇ, ସାଲମୋନେଲା, ସିଗେଲା ଭଳି କେତେକ ବାକ୍ଷ୍ଵରିଆ ଆମ ଅନ୍ତନଳୀରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଏହି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ବାକ୍ଷ୍ଵରିଆ ରୋଗୀର ମଳରେ ରହିଥାଏ । ସେହି ମଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବା ପରୋକ୍ଷ ସଂସର୍ଗରେ ଆସି ଖାଦ୍ୟ ଦୂଷିତ ହେଲେ ଏହି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଦୂଷିତ ଖାଦ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଅତ୍ୟଧୂକ ଭୋଜନ, ଗୁରୁପାକ ଦ୍ୱାରା ଭୋଜନ କିମ୍ବା ପଚାସଢ଼ା ଖାଦ୍ୟ ସେବନରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ରୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

ଲକ୍ଷଣ :

ଏହି ରୋଗରେ ରୋଗୀର ତଳିପେଟରେ ପାଇଁ ହେବାସହ ପତଳା ଖାଡ଼ା ହୁଏ । ବାରମ୍ବାର ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ଲଜ୍ଜା ହୁଏ । ଲାଳ, ରଙ୍ଗ ଓ ଫେଶ ଆଦି ମଳ ସହିତ ଖାଡ଼ାରେ ବାହାରିଆସେ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଏ ଓ ଜୁର, ତୃଷ୍ଣା, ଜିହ୍ଵାର ମଳିନତା ଆଦି ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ବେଳେବେଳେ ଏହି ରୋଗ ହଇଜାଭଳି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟିକରେ । ରୋଗୀର ଖାଡ଼ାକୁ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ପରାମର୍ଶ ଦାରା ଏହି ରୋଗ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା :

ରୋଗୀକୁ ତରଳଖାଦ୍ୟ ଯଥା : ପଇଡ଼ ପାଣି, ପତଳା ପେଜ ତୋରାଣି, ଲେମ୍ୟୁସରବତ, ଘୋଲଦହ୍ରି, ବାର୍ଲିପାଣି, ଓ.ଆର.୬ସ୍. (O.R.S.) ମିଶା ଜଳ ଦେଇ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ । ରୋଗୀର ଅବସ୍ଥା ଅଧିକ ଖରାପ ହେଲେ ତରଳ ଖାଦ୍ୟ ସହ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ଔଷଧ ସେବନ ତଥା ଶାଘ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେବା ଉଚିତ ହୋଇଥାଏ ।

5.9.3 ମାଲେରିଆ (Malaria) :

ମାଲେରିଆକୁ କମ୍ପଜ୍ଞର ବା ପାଳିଜ୍ଞର ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର - 5.2 ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିୟମ୍ ଭାଇଭାକ୍

କାରଣ : ମାଲେରିଆ ରୋଗ, ପ୍ରୋଗୋଜୋଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିୟମ୍ ପରଜୀବୀ (Parasite) ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିୟମ୍ ଚାରି ପ୍ରକାରର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆମ ଦେଶରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିୟମ୍ ଭାଇଭାକ୍ (P.vivax) (ଚିତ୍ର 5.2) ଓ ପ୍ଲାସମୋଡ଼ିୟମ୍ ଫାଲ୍ସିପାରମ୍ (P.falciparum) ଦ୍ୱାରା ମାଲେରିଆ ରୋଗ ବ୍ୟାୟିଥାଏ । ଏହି ପରଜୀବୀମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଚକ୍ର ଦୁଇଟି ପ୍ରାଣୀ ଶରୀରରେ ସଂପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନଚକ୍ରର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଟି ମାଇ ଆନୋଫେଲିସ ମଶା ଦେହରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି କୌଣସି ପରଜୀବୀ ପାଢ଼ିତ ମଶା ଏକ ସ୍ଥୁର ଲୋକକୁ କାମୁଡ଼େ ତେବେ ସ୍ଥୁର ଲୋକଟି ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଲକ୍ଷଣ : ଜୀର ହିଁ ମାଲେରିଆ ରୋଗର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷଣ । ତେବେ କମ୍ ଆସି ଦେହରେ ଅଧିକ ଜୀର ରହିବା ଓ ଆପେ ଆପେ ଶରୀରରୁ ଜୀର ଉପଶମ ହୋଇ ଝାଲ ବୋହିବା, ମୁଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ହେବା, ଦେହ ବ୍ୟଥା ହେବା, ବାତି, ଝାଡ଼ା ଓ କାଶ ଆଦି ଲକ୍ଷଣମାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ରୋଗରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଫାଲ୍ସିପାରମ୍ ମାଲେରିଆ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ରୋଗୀ ମୂର୍ଛା ହେବା ସହ ଅଚେତ ହୋଇ ଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ମାଲେରିଆ ରୋଗ ଲାଗି ରହିଲେ ରୋଗୀର ପ୍ଲାହା (Spleen) ଓ ଯକୃତ (Liver) ବଡ଼ିବା ସହ ରକ୍ତହୀନତା

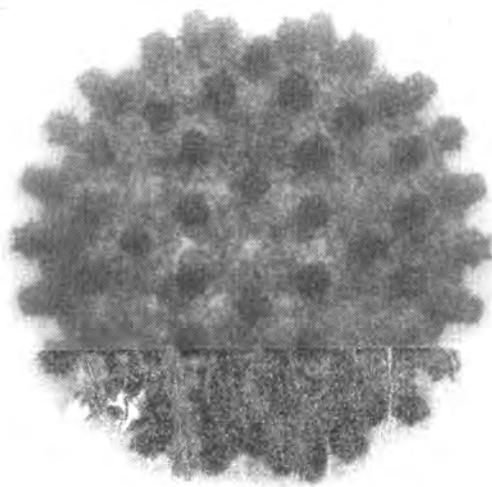
ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ରୋଗୀର ରକ୍ତ ପରାକ୍ଷାରୁ ଏହି ରୋଗକୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : କୁରନାଇନ୍ ଜାତୀୟ ଔଷଧ ସମେତ ଆର୍ଟିମିସନିନ୍ (Artemisinin) ଆଦି ବିଷଧ ପ୍ରକାରର ଔଷଧ ମାଲେରିଆ ରୋଗୀଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ନିବାରଣ : ମାଲେରିଆ ରୋଗର ନିବାରଣ ପାଇଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ଷେଧକ ଟୀକା ବାହାରି ନାହିଁ । କେବଳ ମଶା କାମୁଡ଼ାରୁ ଏହି ରୋଗ ହେଉଥିବାରୁ ମଶାମାନଙ୍କ ବଂଶର ବିନାଶ ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ପଦମ୍ବେଷ ନେବା ସହ ମଶାରା ଟାଣି ଶୋଇବା ଦ୍ୱାରା ଏହି ରୋଗରୁ ଉପଶମ ମିଳିଥାଏ ।

5.9.4. ହେପାଟାଇଟିସ୍ (Hepatitis) :

ହେପାଟାଇଟିସ୍ ରୋଗକୁ ଯକୃତ ପ୍ରଦାହ, କାମଳ ବା ଜଣ୍ଠିସ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର - 5.3 ହେପାଟାଇଟିସ୍ ଭୂତାଶୁ

କାରଣ : ହେପାଟାଇଟିସ୍ ଏକ ଭାଇରସ୍ (Chivirus) ଜନିତ ରୋଗ । ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର

ହେପାଟାଇଟିସ୍ ଭାଇରସ୍ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଯଥା : ହେପାଟାଇଟିସ୍-A, ହେପାଟାଇଟିସ୍-B, ହେପାଟାଇଟିସ୍-C, ହେପାଟାଇଟିସ୍-D, ହେପାଟାଇଟିସ୍-E, ଓ ହେପାଟାଇଟିସ୍-G । ଏହି ସମସ୍ତ ଭାଇରସ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ହେପାଟାଇଟିସ୍ ରୋଗର କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ଯେପରିକି ହେପାଟାଇଟିସ୍-B ରୋଗ, ହେପାଟାଇଟିସ୍-B ଭାଇରସ୍ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ ।

ଲକ୍ଷଣ : ହେପାଟାଇଟିସ୍ ରୋଗରେ ରୋଗୀ ରକ୍ତରେ ବିଲୁରିବିନ୍ (ପିଉରରେ ଥିବା ଏକ ବର୍ଣ୍ଣକଣା)ର ମାତ୍ରା ଅଧିକ ହୋଇଯିବା ଯୋଗୁଁ ରୋଗୀର ଆଖ୍ତା, ଚର୍ମ, ନଶ ଓ ଜିଭତଳ ଆଦି ହଳଦିଆ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ କାମଳ ବା ଜଣ୍ଠିସ୍ କୁହାଯାଏ । ଏହି ରୋଗରେ ଜ୍ଵର, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ବାନ୍ତି, କ୍ଷୁଧାହାନୀ, ହଳଦିଆ ପରିସ୍ରା ଆଦି ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖାଯାଏ ।

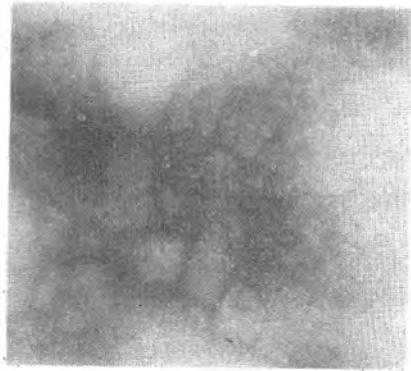
ହେପାଟାଇଟିସ୍-A, ହେପାଟାଇଟିସ୍-E ଓ ହେପାଟାଇଟିସ୍-G ଜଳଦାରା ସଂକ୍ରମିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ, ହେପାଟାଇଟିସ୍-B, ହେପାଟାଇଟିସ୍-C, ହେପାଟାଇଟିସ୍-D ରକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ସଂଚରିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ଏହି ରୋଗ ପାଇଁ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚିକିତ୍ସା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ରୋଗୀକୁ ଅଧିକ ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ସହିତ ଗୁକୋଜ ଓ ଚିନିପାଣିର ସରବତ ପିଇବା, ତେଲ, ଘିଅ ଓ ମିଳିତାପାଇସ କମ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହି ରୋଗରୁ ଉପଶମ ମିଳିଥାଏ । ଆଖୁରସ, ପଇଡ଼ ପାଣି, ଘୋଳଦହି ଆଦି ସେବନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ରୋଗରୁ ଉପଶମ ମିଳିଥାଏ ।

ନିବାରଣ : ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ହେପାଟାଇଟିସ୍ ରୋଗର ଟାକା ଉପଲବ୍ଧ ହେଲାଣି । ଏଣୁ ଟାକା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ରୋଗର କାରଣ ଓ ଲକ୍ଷଣକୁ ନିରାକ୍ଷଣ କରି ରୋଗ ନିବାରଣର ପଦକ୍ଷେପମାନ ନିଆଯାଇପାରିବ ।

5.9.5. ଜଳାତଙ୍କ (Rabies) :

ଏହା ଏକ କଷ୍ଟଦାୟକ ସଂକ୍ରମଣଶାଳ ଭାଇରସ୍ ଜନିତ ରୋଗ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କଠାରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଏହି ରୋଗକୁ ଜଂରାଜୀରେ ହାଇଡ୍ରୋଫୋବିଆ (Hydrophobia) କୁହାଯାଏ । କାରଣ ଏହି ରୋଗରେ ରୋଗୀକୁ ଶୋଷ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଜଳ ପାନ କରିବାକୁ ଭୟ କରିଥାଏ ।

ଚିତ୍ର - 5.4 ରାବଡୋଭିରିଡ଼ି

କାରଣ : ପାଗଳା କୁକୁର, ପାଗଳା ବିଲୁଆ, ପାଗଳା ଗଧୁଆ, ପାଗଳା ମାଙ୍କଡ଼ ଓ ପାଗଳା ବିଲେଇ କାମୁଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା, ଏହି ରୋଗ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରାଣମାନେ ପ୍ରଥମେ ରାବଡୋଭିରିଡ଼ି (Rhabdoviridae) ଜାତୀୟ ଭାଇରସ୍ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇ ପାଗଳ ହୋଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ପାଗଳ ପ୍ରାଣୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ସୁମ୍ବୁ ପ୍ରାଣୀ ଅଥବା ମନୁଷ୍ୟଟିକୁ କାମୁଡ଼ିବା ସମୟରେ ତାହାର ପାଚିର ଲାକରେ ଥିବା ଏହି ଭାଇରସ୍ ସୁମ୍ବୁ ପ୍ରାଣୀ ବା ମଣିଷ ଶରୀରର ରକ୍ତ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ । ପରେ ସେହି ଭାଇରସ୍ଟଗୁଡ଼ିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ଥାଯୀତା ଓ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

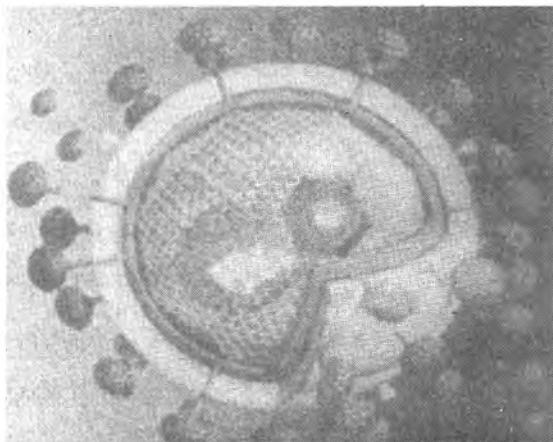
ଲକ୍ଷଣ : ଏହି ରୋଗରେ ପ୍ରଥମେ ଅଛଜ୍ଜର, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟଥା, ହାତଗୋଡ଼ ଘୋଳବିଷା ଓ ସ୍ଥାଯୀବିକ ଲକ୍ଷଣ ମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ରୋଗୀଟି ପରେ ଉତ୍ତେଜିତ ଓ ଭୟଭାବ ହୋଇ ପ୍ରଳାପ କରେ ।

ଏହି ରୋଗରେ ରୋଗୀ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଜାଲାକଳାମାତ୍ରେ ତାର ପାଟି, ଗ୍ରସନୀ ଓ ଶ୍ଵାସତନ୍ତ୍ର ମାଂସପେଶାଗୁଡ଼ିକ ହଠାତ୍ ସଂକୁଚିତ ହୋଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ ପାନୀୟ କଥା ଶୁଣିଲେ ରୋଗୀ ଉଚିଯାଏ । ଏହି ରୋଗରେ ମୃତ୍ୟୁ ନିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାପରେ କୌଣସି ଚିକିତ୍ସା ଫଳପ୍ରଦ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ ପାଗଳା ଜୀବଚିକିତ୍ସା କାମୁଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ଷତ ପ୍ଲାନକୁ ସାବୁନ ପାଣିରେ ଧୋଇ ସାରିବା ପରେ କ୍ଷତରେ ସିରିଟ୍ ଲଗାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ତାପରେ ଏହି ରୋଗର ପ୍ରତିଷେଧକ ଟାକା, HDCV (Human Diploid Cell cultured Vaccine) । ଦିନ 1, 3, 7, 14, 28 ଏହି କ୍ରମରେ 5ଟି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ 90 ଦିନରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅତିରିକ୍ତ କୁଷର ଟାକା ମଧ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

5.9.6. ଏଡ୍ସ୍ (AIDS) :

ଏହା ଏକ ଭାଇରସି ବା ଭୂତାଣ୍ଣୁ ଜନିତ ରୋଗ । ଏହା ରୋଗୀ ଶରୀରର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ ଜନିତ ଏକ ମାରାମକ ରୋଗ । ଏହାକୁ ଇଂରାଜୀରେ Acquired Immuno Deficiency Syndrome ଆକ୍ରିଟ୍ ଇମ୍ଯୁନୋଡ଼ିଫିସିୟୁନ୍ ବା AIDS କୁହାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର - 5.5 HIV

କାରଣ : ଏହି ରୋଗଟି ହୁୟମାନ ଇମ୍ୟୁନୋଡ଼ିଫିସିୟୁନ୍ ଭାଇରସି 'HIV' (Human Immuno deficiency Virus) ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଭାଇରସି (ଚିତ୍ର 5.5) ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଲୋକ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ରକ୍ତରେ ଥିବା ଲିମୋସାଇଟ୍‌ମାନଙ୍କୁ (ଯାହା ଶରୀରର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି ଜାତ କରାଇଥାଏ) ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ । ଫଳରେ ବିଭିନ୍ନ ବାକ୍ୟାରିଆ, ଭାଇରସି, କବକ ଓ ଆଦିପ୍ରାଣୀ ଜତ୍ୟାଦି ସେହି ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସହଜରେ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଇ ରୋଗୀର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇଥାନ୍ତି । ଏହି ରୋଗ ସାଧାରଣତଃ AIDS ସଂକ୍ରମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସହ ଶାରାରିକ ସଂପର୍କ ରଖିଲେ କିମ୍ବା ରୋଗୀର ରକ୍ତ ସଂଚରଣ ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ରୋଗୀ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ସିରିଆ ବା ବୈଷ୍ଣଵ ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ୟପିଥାଏ । ରୋଗ ସଂକ୍ରମିତ ମା' ଠାରୁ ଜନ୍ମିତ ଶିଶୁ ନିକଟକୁ ଏହି ଭାଇରସି ଆସି ଶିଶୁଟିକୁ ଜନ୍ମରୁ ଏହି ରୋଗରେ ଆକ୍ରମିତ କରାଇଥାଏ ।

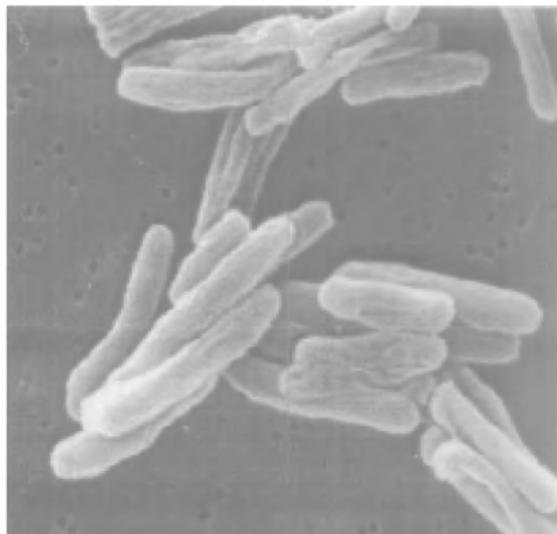
ଲକ୍ଷଣ : ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୋଗୀର ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ମାତ୍ରରେ ରହିଥାଏ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶରୀରରେ ରୋଗର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ପାଏନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପରେ ପରେ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଶରୀରର ଓଜନ କମିବା, କୁର, କାଶ ଲାଗି ରହିବା, ଦେହ ହାତ କୁଣ୍ଡାଇ ହେବା, ଦେହର ଲାସିକା ଗ୍ରହିମାନ ଫୁଲିଯିବା ଆଦି ଲକ୍ଷଣମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ରୋଗୀର ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରି ରୋଗ ନିରୂପଣ କରାଯାଏ । ଏହି ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ନାହିଁ କହିଲେ ଭୂଲ ହେବନାହିଁ । ତା'ଛଢା ଏହି ରୋଗର ଭାଇରସକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ କେତେକ ଔଷଧ ମିଳୁଛି, ସେ ସବୁର ଦାମ ଅଧିକ ଓ ଜୀବନସାରା ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତେଣୁ ଏହି ରୋଗ ଯେପରି ନହେବ ସେହି ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ । ଏଡ୍ସ୍ ରୋଗର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ମନୋରଖ୍ୟ

ନିଜ ଜୀବନ ଶୌଳୀରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମାନି ଚଳିଲେ ଏତେ ସ୍ଵର୍ଗରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିପାରିବା ।

5.9.7. ଯଷ୍ଟା (Tuberculosis) :

ଏହି ରୋଗକୁ TB, ବା କ୍ୟାମରୋଗ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ରୋଗରେ ରୋଗୀ ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ ଟିସ୍ଯୁରେ ଗୋଲିପରି ଛୋଟ ବଡ଼ ଗୋଟି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇ କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଓ ଟିସ୍ଯୁଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଅଛି ।

ଚିତ୍ର - 5.6

ମାଇକୋ ବାକ୍ଟେରିୟମ ଟ୍ୟୁବର୍କୁଲେସିସ୍

କାରଣ : ଏହି ରୋଗ “‘ମାଇକୋ ବାକ୍ଟେରିୟମ ଟ୍ୟୁବର୍କୁଲେସିସ୍’” (*Mycobacterium tuberculosis*) ନାମକ ବାକ୍ଟେରିଆ ଦ୍ୱାରା (ଚିତ୍ର 5.6) ହୋଇଥାଏ । ରୋଗୀ ଶରୀରରୁ କାଶ, ଛିଙ୍କ, ଛେପ, ଖଙ୍କାର ଜତ୍ୟାଦି ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଅଣ୍ଣାବିଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ବାଯୁମଣ୍ଡଳରେ ଭାସି ବୁଲନ୍ତି ଓ ସୁମ୍ମ ଲୋକ ଶରୀରରେ ତାହା ପ୍ରଶ୍ନାସ ବାୟୁ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଶରୀରର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି କମ ଥାଏ ସେମାନେ ଏହି ବାକ୍ଟେରିଆ ଦ୍ୱାରା ସହଜରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷଣ : ଏହି ରୋଗରେ ରୋଗୀର କାଶରେ ରକ୍ତ ପଡ଼ିବା, ରାତିରେ ଅଛି ଉଭାପ ସହ ଜୁର ଆସି ଖାଲ ବାହାରିବା ଓ ସକାଳୁ ଭଲ ହେବା, ଛାତିରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେବା ଭୋକ କମିଯିବା, ଶରୀର ଅସୁମ୍ବ ଓ ଦୂର୍ବଳ ଲାଗିବା, ଓଜନ କମିବା ଜତ୍ୟାଦି ଲକ୍ଷଣମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ରୋଗୀର କପ ପରୀକ୍ଷା, ଛାତିର ଏକ୍ୟରେ (X-ray) ପରୀକ୍ଷା ଓ ଟ୍ୟୁବର୍କୁଲିନ୍ ଟେଷ୍ଟ, ଜତ୍ୟାଦିରୁ ଏହି ରୋଗ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥାଏ । ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ଅନୁଯାୟୀ ରୋଗୀକୁ ପ୍ରାୟ ଦୂର ମାସରୁ ଛାବେ ଏହି ରୋଗରୁ ମୁଣ୍ଡ ମିଳିପାରିଥାଏ । ତା'ଛାଡା ଆଜିକାଳି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଡାକ୍ତାବଧାନରେ ଏହି ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ମାଗଣାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାମ୍ବୁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଉଛି ଯାହାକୁ DOT ବା Directly Observed Therapy ବା ଡର୍ କୁହାଯାଏ । ଏଥରୁ ରୋଗୀମାନେ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ସୁଫଳ ପାଇପାରୁଛନ୍ତି ।

5.9.8. ପୋଲିଓ (Polio) :

ଏହି ରୋଗକୁ ପୋଲିଓ ମାଇଲେଟିସ୍ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା କେବଳ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁଠାରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ବଡ଼ମାନଙ୍କୁଠାରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲାଣି ।

କାରଣ : ପୋଲିଓ ଏକ ଏଣ୍ଟୋରୋଭାଇରସ୍ (Enterovirus) ଜନିତ ରୋଗ । ଏହି ରୋଗର ଅଣ୍ଣାବ ରୋଗୀର ମଳଦ୍ୱାରା ରୋଗୀ ଶରୀରକୁ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଜଳ ମାଧ୍ୟମରେ ସୁମ୍ମ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ । ପରେ ଏହି ଭାଇରସିଗୁଡ଼ିକ ସୁମ୍ମ ଲୋକର ଅନ୍ତନାଳୀରୁ ରକ୍ତ ଦେଇ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ଥାଯୁତନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚ ସେଠାରେ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷଣ : ଏହି ରୋଗର ରୁପ୍ତକାଳ 7-14 ଦିନ । ଏହି ରୋଗରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ଥାଯୁତନ୍ତରେ (ମଣ୍ଡିଷ ଓ

ପୁଷ୍ପମୂଳାକାଣ୍ଡରେ ପ୍ରଦାହ (Inflammation) ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଓ ରୋଗୀ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଙ୍ଗାରେ ନାହିଁ କାରଣ ବେକର ମାଂସପେଶୀରେ ଦୃଢ଼ତା ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଏହି ରୋଗରେ ପକ୍ଷିଯାତ ସହ ଅତ୍ୟଧିକ ଜ୍ଵର, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା ଓ ସର୍ବାଙ୍ଗ ପାଡ଼ା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ଯଦି ଏହି ରୋଗରେ କଣ୍ଠନଳୀ ଓ ଶ୍ଵାସନଳୀ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ତେବେ ରୋଗୀ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଦାରା ପୋଲିଓ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ମିଳିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହା ବିଶେଷ ଫଳପ୍ରଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ରୋଗୀଙ୍କୁ ବିଶ୍ରାମ ଦେବା ସହ ଲକ୍ଷଣକୁ ଦେଖୁ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ । ଜନଗହଳି ଠାରୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୂରେଇ ରଖାଯାଏ । ଏହି ରୋଗ ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ ଆଜି ନିରାପଦ ଓ ଫଳପ୍ରଦଚୀକା ବାହାରିଥାଇ । ଉଚ୍ଚ ଟୀକାଙ୍କୁ ନେଇ ଆମେ ଏହି ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇପାରିବ ।

ପଲ୍ସ ପୋଲିଓ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ :

ବିଶ୍ଵକୁ 2000 ମସିହା ସୁନ୍ଦର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୋଲିଓ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ 1988 ମସିହା ମେ ମାସରେ ବିଶ୍ଵ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସଂହାରେ ଏକ ବିଧୋଯକ (Resolution) ପ୍ରଣାତ ହେଲା । କାରଣ W.H.O.ର ସାର୍ବଜନୀନ ପୋଲିଓ ଟୀକାକରଣ ପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ଵର କିଛି ଅଞ୍ଚଳ ଯଥା ଦକ୍ଷିଣ ଏସାମ୍ ଉପମହାଦେଶ, ଆଫ୍ରିକା ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ରୋଗ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଆମ ଦେଶ ଭାରତରେ ଏହି ରୋଗର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବେଶ । ତେଣୁ ଭାରତ ସରକାର 1995 ମସିହାରେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରି ଏହି ରୋଗର ମୂଳୋଘାଟନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଯାହାକୁ ପଲ୍ସ ପୋଲିଓ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କୁହାଗଲା । ଆମ ଭାରତରେ ସାଧାରଣତଃ ଅଗଣ୍ୟ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଏହି ରୋଗର ମାତ୍ରା ଅଧିକ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳର ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭଲ ନୁହେଁ ସେଠାରେ ଏହି ରୋଗ ଶାୟ୍ର ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ

ସହରାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ଶିଶୁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ପୋଲିଓ ଟୀକା ନେବାରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ଏହି ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ରୋଗ ପ୍ରସାରଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ପରିସଂଖ୍ୟାନରୁ ଜଣାୟାଏ ସେ ଶତକତା 89 ଭାଗ ପୋଲିଓ ରୋଗୀ 5 ବର୍ଷ ବୟସରୁ କମ୍ ବୟସର ।

ଚିତ୍ର - 5.7 ପଲ୍ସ ପୋଲିଓ ଟୀକାଦାନ

ତେଣୁ ଜନ୍ମଠାରୁ 5 ବର୍ଷ ବୟସର ସମସ୍ତ ଶିଶୁକୁ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଟୀକାକରଣ କରି ପୋଲିଓ ମୁକ୍ତ ସମାଜ ଗଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆମ ସରକାର ପଲ୍ସ ପୋଲିଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରଚଳନ କରିଛନ୍ତି ।

ସାମୁହିକ ଟୀକାକରଣ ସାହେବୀ ଯଦି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପୋଲିଓର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଦେଖାଯାଏ, ତେବେଉକୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଟୀକାକରଣର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଏତେ ଭିନ୍ନ ଆହୁରି ଅନେକ ରୋଗ ଯେପରିକି ଡାଇବେଟିସ, ଆରଥାଇଟିସ, ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ, ହୃଦରୋଗ ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଆଜିର ମଣିଷ ସମାଜରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏଣୁ ସେ ସମସ୍ତ ରୋଗ ପ୍ରତି ସରେତନ ରହିବା ଆମ ଛାତ୍ର ସମାଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

5.9.8. ଔଷଧର ଅପବ୍ୟବହାର :-

ଓଷଧକୁ ଲଂରାଜୀରେ (Drug) ଡ୍ରଗ କୁହାଯାଏ। ଫରାସୀ ଶବ୍ଦ (Drague) ଅର୍ଥ ଶୁଷ୍କ ତୃଣ (a dry herb)। ୧୯୭୭ ମସିହାରେ W.H.O. ପ୍ରଣାତ ସଂଞ୍ଚା ଅନୁସାରେ 'Drug' ଏକ ପଦାର୍ଥ ଯାହା ଶରୀରତରୁରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ବ୍ୟବହାରକାରୀର ଉପକାର କରିଥାଏ। ଔଷଧ ଦୁଇ ପ୍ରକାର। ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ରୋଗ ଉପସର୍ଗ ନାଶକାରୀ ବା ବେଦନା ନିବାରକ ଓ ଦିତୀୟଟି ହେଲା ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ବା ଷ୍ଟେରେଟ୍। (ଷ୍ଟେରେଟ୍ ହେଉଛି ଆନ୍ତ୍ରେନାଲ ଗ୍ରହିରୁ କ୍ଷରିତ ଏକ ହରମୋନ୍) ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଫଳରେ ଶରୀରରେ "ଓଷଧର ସହନଶୀଳତା" ବୃଦ୍ଧି ପାଏ। ଯାହାକୁ ଆମେ "Drug Resistance" କହୁ। ଫଳରେ ଔଷଧ ତାର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ହରେଇବସେ। ବଜାରରେ ଆଜି ଅନେକ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ତାର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ହରେଇଲାଣି ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଫେନ୍ସିଲିନ୍, ଷ୍ଟେପଟୋମାଇସିନ୍, କୌରୋମାଇସିନ୍, ସେପାଲୋସ୍ପାରିନ୍, କୌରୋକୁଇନ୍ ଇତ୍ୟାଦି। ସେହିଭଳି ଷ୍ଟେରେଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ହରମୋନ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକର ମାତ୍ରାଧର୍କ ପ୍ରଯୋଗ ଶରୀରରେ ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ, ଅମ୍ଲତା ବୃଦ୍ଧି, ଡାଯାବେଟିସ୍, ଅସ୍ଥି ଦୁର୍ବଳ, ଚକ୍ଷୁରୋଗ, ମୋଗାପଣ, ଚିବି, ଚକ୍ଷୁରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ।

ଓଷଧ ବ୍ୟବହାରରେ ସତର୍କତା :

- ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବିନା ପରାମର୍ଶରେ କୌଣସି ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର କରିବ ନାହିଁ।
 - ଯଦି ଡାକ୍ତର ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କୋର୍ସ ପୂରଣ କରିବ।
 - ରୋଗର ଶୀଘ୍ର ଉପଶମ ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ କେବେ ହେଁ ଉଚ୍ଚତର ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ (Stronger Antibiotic) ଦେବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିବ ନାହିଁ।
 - କେଉଁ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ଶରୀର ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତ ତାହା କେବଳ (Culture)କଲ୍ଟର ଚେଷ୍ଟରୁ ଜଣାପଡ଼େ। ବିନା ଚେଷ୍ଟରେ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ପ୍ରଯୋଗ ରୋଗର ଉପଶମ ବଦଳରେ ରୋଗର ଜଟିଳତା ବିଭାଇଥାଏ।
 - ଭୂତାଣୁ ଜନିତ ରୋଗରେ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ନଥାଏ। ଉଦାହରଣ - ସାଧାରଣ ଥଣ୍ଡା।
 - ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ର ମାତ୍ରା ଅତ୍ୟଧିକ ହେଲେ ଏହା ଶରୀରରେ ବିଷକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରେ ସେହିପରି ମାତ୍ରା କମ୍ ହେଲେ ରୋଗ ଅଶୁଜୀବାର ଔଷଧ ସହନଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଏ। ତେଣୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦିରିତ ମାତ୍ରାର ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ସେବନ କରିବ ।
 - ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ର ବ୍ୟବହାର ବେଳେ ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରତିକୁଳ ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଗଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଔଷଧ ସେବନ ବନ୍ଦ କରି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେବ ।
 - ରୋଗରୁ ଶୀଘ୍ର ଉପଶମ ପାଇଁ କେବେ ହେଲେ ଷ୍ଟେରେଟ୍ ବ୍ୟବହାର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବିନା ପରାମର୍ଶରେ କରିବ ନାହିଁ ।
 - ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଖାଦ୍ୟ ସେବନ ପରେ ଷ୍ଟେରେଟ୍ ଜାତୀୟ ଔଷଧ ସେବନ କରିବ ।
 - ନିଜକୁ ନିଜେ ଡାକ୍ତର ଭାବି କେବେ ହେଁ ଔଷଧ ସେବନ କରିବ ନାହିଁ ।
- ଶେଷରେ ଏତିକି ମାନେ ରଖିବା ଯେ ଔଷଧ ସେବନ କେବଳ ରୋଗର ନିଦାନ, ପ୍ରତିଷେଧ, ଚିକିତ୍ସା କିମ୍ବା ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଯୋଗ କରାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ନୂତନ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ନୁହେଁ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ : 5.1

- (i) ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯଥା : ବାତ୍ୟା, ବନ୍ୟା କିମ୍ବା ନଦୀବଢ଼ି ଜତ୍ୟାଦିର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର। ସେହି ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମୟରେ କେତେକ ଲୋକ ଓ କେଉଁ ଭାବରେ ସେହି ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଶିକାର ହେଲେ ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର। ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଦୀଘଦୀନ ପରେ କେତେ ଲୋକ କେଉଁ କେଉଁ ରୋଗର ଶିକାର ହେଲେ ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର।
- (ii) ତୁମ ଅଞ୍ଚଳ ଯଥା : ପଞ୍ଚାୟତ / ଏନ୍.ଏ.ସି. / ମୁନିସିପାଲିଟିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସ୍ଵାଚ୍ଛ ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କି କି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି? ତୁମ ଅଞ୍ଚଳର କେତେଜଣ ଉପରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁମର ସୁଫଳ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର। ଅନ୍ୟମାନେ କେଉଁ ସୂତ୍ରରୁ ପାନୀୟଜଳ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର।
- (iii) ତୁମ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେ ଲୋକ ଆକ୍ୟୁଟ ରୋଗ ଓ କେତେ କ୍ଲେନିକ୍ ରୋଗରେ ପିଡ଼ିତ ? କ୍ଲେନିକ୍ ରୋଗରେ ପିଡ଼ିତ ଲୋକମାନଙ୍କର ବାହ୍ୟ ଶାରିରିକ ଲକ୍ଷଣରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖୁ ପାରୁଛ କି ? ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର।
- (iv) ତୁମ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗତ ମାସରେ କେତେଜଣ ଥଣ୍ଡା କିମ୍ବା କାଶ କିମ୍ବା ଜୁର ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ପିଡ଼ିତ ଥିଲେ ? ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ରୋଗର ଉପଶମ ନିମନ୍ତେ କେତେଜଣ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ଔଷଧ ସେବନ କଲେ ତାହାର ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କର।

ଆମେ କ'ଣ ଶିଖିଲେ ?

- ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କହିଲେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶାରିରିକ, ମାନସିକ ଓ ଆମାଜିକ ସୁସ୍ଥିତାକୁ ବୁଝାଏ।
- ପରିବେଶ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ନୈତିକ ଅବସ୍ଥା ତାହାର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରତାବିତ କରିଥାଏ।
- ରୋଗ ଦୁଇପ୍ରକାରର ଯଥା ଆକ୍ୟୁଟ ଓ କ୍ଲେନିକ୍।
- ରୋଗ ହୁଏତ ସଂକ୍ରାମକ କିମ୍ବା ଅଣସଂକ୍ରାମକ ହୋଇପାରେ।
- ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରକଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ଏକନୋଶୀ, ଅଣୁଜୀବ ବା ବହୁକୋଷାୟ ପ୍ରାଣୀ ବା କବକ ଆଦି ହୋଇଥାଏ।
- ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ରୋଗର କାରକ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼େ। କାରଣ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରକ ନିମନ୍ତେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆଣ୍ଟିବାଇଓଟିକ୍ ନେବାକୁ ପଡ଼େ।
- ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରକ ଗୁଡ଼ିକ ବାୟ୍ୟ, ଜଳ, ବାହକ ଓ ସଂସର୍ଗ ମାଧ୍ୟମରେ ରୋଗୀ ଶରୀରକୁ ସୁସ୍ଥଲୋକ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାନ୍ତି।
- ରୋଗରେ ପାଡ଼ିତ ହୋଇ ଚିକିତ୍ସିତ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ରୋଗ ନିବାରଣ ପଢ଼ି ଆପଣେଇବା ସବୁରୁ ଭଲ।
- ଟୀକାକରଣ ପଢ଼ି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଅନେକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗକୁ ବିନାଶ କରିପାରିବା।
- ଆମେ ଜନସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପରିମଳ ଓ ଟୀକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁମରେ ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ ସାମିଲ କରି ଅନେକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗକୁ ସମ୍ମଳେ ବିନାଶ କରିପାରିବା।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

1. ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ସଂଜ୍ଞା କ'ଣ ? ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ କିପରି ପରମ୍ପରା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଉଦାହରଣ ସହ ବର୍ଣ୍ଣନା କର।
2. ଜଣେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକର୍ମୀ ବା ନର୍ସ ବା ଡାକ୍ତର ଦୈନିକ ଅନେକ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂସର୍ଗରେ ଆସୁଥିବାବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଲୁଚିତ୍ ରୋଗ ହୁଏ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କର।
3. ରୋଗର ପ୍ରକାର ଭେଦ ଲେଖ। ଗୋଟିଏ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର କାରଣ କଥା ହୋଇପାରେ ଉଦାହରଣ ସହ ବୁଝାଅ।
4. ଆଣିବାଇଅଟିକ୍ ଓ ପ୍ରତିକଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ'ଣ ? ଆମ ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି କିପରି ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କର।
5. ରୋଗାର ଚିକିତ୍ସା ନିମନ୍ତେ କି କି ପଢ଼ନ୍ତି ଅବଳମ୍ବନ କରାଯାଏ ଉଦାହରଣ ସହ ବର୍ଣ୍ଣନା କର।
6. ରୋଗ ପ୍ରତିକଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ'ଣ ? ଆମ ଶରୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି କିପରି ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କର।
7. ଟାଇପ୍‌ସ୍ଟ୍ ରୋଗର କାରଣ, ଲକ୍ଷଣ ଓ ନିବାରଣ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ।
8. ପୋଲିଓ ରୋଗର କାରଣ, ଲକ୍ଷଣ ଓ ନିବାରଣ ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର।
9. ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଅ :
 - (କ) ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ
 - (ଖ) ସ୍ମୃତି ଓ ନିରୋଗା।
 - (ଗ) ଆକ୍ରୂଣରୋଗ ଓ କ୍ରମିକ ରୋଗ।
 - (ଘ) ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଓ ଅଣ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ।
 - (ଡ) ସାଧାରଣ ଚିକିତ୍ସା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚିକିତ୍ସା ବ୍ୟବସ୍ଥା।
 - (ଚ) ଆନେରକୁଆ ନରତୋସା ଓ ବୁଲିମିଆ ନରତୋସା।
10. ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ।
 - (କ) ରୋଗ ହେଲେ କିପରି ଚିହ୍ନିବା ?
 - (ଖ) ରୋଗ ନିରୂପଣ ବେଳେ ଡାକ୍ତର କାହିଁକି ରୋଗାର ମଳ, ମୂତ୍ର ଓ ରକ୍ତ ଆଦିର ପରୀକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି ?
 - (ଗ) ରୋଗର ସହାୟକ କାରଣ କହିଲେ କ'ଣ ଗୁରୁ ?
 - (ଘ) ଟାକାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସଫଳତା କାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ?